

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

10 Modus charitatis cadatne sub præcepto diuinæ legis necne.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

Prima argumentum. Primum quod exemplum arg. con. S. Tho. quod adduximus, non apparet ad tra. secundum con. S. Tho. quod adduximus, non apparet ad tra. secundum conclusionis.

Arg. 2. Si quis hominem occidat non plene deliberata intentione, sed subitaneo motu, uel si metu cesset ecclesiam adire, uel aliud preceptum implere isti actus interioris uoluntatis perpenduntur humano iudicio ad remittendam uel augendam penam, ergo conclusio secunda non est omnino vera. Ad prius istorum respondetur, quod exemplum S. Tho. optimum fuit ad explicandum, quo peccatum interius lex humana non affert in suum tribunal. Nam inde colligitur, quod quia reuera est causa operis, non puniatur nisi ratione eiusdem operis. Et quia externum opus est iustum, nihil de actu interiori curat, ut dicebamus de illo, qui mala intentione debitum soluit. Et idem est de iudice, si ex odio latronem suspendat, solus n. Deus illius cor iudicabit.

Ad secundum arg. Ad aliud uero respondetur, quod si ille qui ex metu uel subita ira peccat, aliquatenus humana lege excusatur, non est, quia non intendit facere, sed quia quodammodo facit ignorans, uel quia causa faciendi libertatem minuit.

Ad primum arg. Ad primum igitur capitalium argumentum respondetur, quod modus uirtutis qui precepto iubetur est, ut officium secundum ordinem iuris praestes. Hoc n. est iuste quod iustum est, exequi, nepe ut de latrone, aut homicidia, nemo, nisi iudex publicus iudicium sumat, idem q. legitime cognita causa. Ad secundum in superiori libro, cum legis actibus ageremus, respondebamus quod intentio legislatoris primum fertur in finem, qui est bonus facere ciues, id quod nemo nisi firmato habitu assequitur, medium uero & uia ad eundem finem consistit in actu exercitio, nam ex actibus gignitur habitus, finis autem legis non cadit sub precepto, sed, medium, quo ad eundem peruenitur. Quae quidem regula inter can. moralis philosophiae egregia est. Quae precepta non de habitibus, sed de actibus insunt, in quibus ratio peccati & meriti consistit. Negatur ergo primum an-

Egregia regula.

tecedens. sed cadere sub precepto quod preceptum intendit legislatoris fertur. Ad tertium uidet S. Tho. quod uirtutis officium, absque tristitia fieri sub precepto continetur, quod agens ex tristitia, non agit simpliciter uolens. Item, laetitia animo operari, si laetitiam denotat, quae ex dilectione dimanat, ad uim etiam precepti pertinet, sicuti, & dilectio ipsa, si uero illam quae procedit ex habitu non ad preceptum, sed ad finem eius uirtutis, spectat. Et ne cui obsecuta appareat responsio, prius membrum de sola lege diuina intelligendum est, quae interiorum etiam actuum recondit in eis explicat. Qui n. ex tristitia operatur, intus tenetur aduersus legem, quod porro Deo ingratum est, lex autem humana non se item cordibus feruandi inuenit, & ideo licet ex tristitia illa impletur, eidem satisfactis. Et eodem modo intelligitur secundum uidelicet, sub precepto comprehendit laetitiam, quae ex dilectione manat. Nam quo diuina legis satisfactis, requiritur, ut ex dilectione in ordine ad finem operis, si per honestatem uirtutis quae quidem electio hilaritatem quandam habet annexam, eo quod non si coacte. Hilaritas autem quae ex habitu enascitur, alius est generis, nempe quod cum habitus reluctantes passiones compefcant, tristitiam pellit, promptumq. reddit animum, atque deo laetum, quod iam dictum est, non precepto iuberi, sed finem illius esse & ad genitum pertinere uirtutem.

ARTICVLVS X.

Utrum modis charitatis cadat sub precepto diuina legis.

Quoniam negatum est, modum uirtutis cadere sub precepto, inuestigare subinde restat, an precepta diuinae legis charitatis modis comprehendat. Et arguitur a parte affirmatiua, Ait n. Christus Matr. & Si uis ad uitam ingredi, serua mandata. Vbi astringere ut mandatorum custodia per se sufficere ad obtinendam aeternam uitam, uirtutis autem officia minime ad sufficiunt, nisi ex charitate oriantur; sicut in illud 1. Corint. 13. Si distribuere in cibos operum: oes facultates mea, & si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero

Ad tra. secundum arg.

S. Tho. arg. pat. ut ante.

Arg. 2. habuerit, nihil tamen prodest, ergo modus charitatis cadit sub præcepto. Secundo, Præceptum est omnia nostra opera in Deum referre, iuxta illud 1. ad Corinth. 10. Omnia in gloriam Dei facite. hæc autem relatio pertinet ad charitatis modum, quippe cuius proprium obiectum est Deus, quo cuncta refert, ergo talem modum vis extēditur præcepti. Tertio. Si modus charitatis sub præceptum nō veniret, posset quisque præcepta extra charitatem implere, a quo adeo extra gratiam, quæ eius est indiviuus comes, hoc autem in Pelagianorum errorem impingit vt Aug. lib. de hæres. c. 88. docet, ergo absque tali charitatis modo nullum impleretur diuinum præceptum. In contrarium autem est, quod si modus charitatis necessarius esset ad implendum præceptum, quicumque eadem esset orbatus, esset orbatus charitate, quæcunque opera, etiam genere suo bona exerceret transgredereetur præceptum, ac perinde mortaliter peccaret, quod est concessu absurdissimum.

August. Quæstio præsens non sicuti præcedens, de omni virtute tam humana quam diuina, sed peculiari: et de diuina mouetur, quoniam de humana nulla est controuersia. Nam cum (vt modo definitum est) ad intrinsecos voluntatis motus, quæ sedes est charitatis, non pertingat, non obligat ad talem charitatis modum, qui nos Dei facit amicos, sed illum habet proximum scopum, vt pax inter homines extrinsecus consistat. At vero cum proximus finis diuinæ legis sit amicitia Dei, quæ in actibus interioribus consistit, & ipse paratissimus sit tali charitate, nisi per nos steterit, nos suffundere, merito quaeritur, an suarum obligatio legum eo pertingat, vt teneamur illa ex charitate implere. Modus namque charitatis, est, Dei iussu ceu eius filij facere, vel per actum quo constituiamur eius filij. Et S. Thom. recitat is duobus opinionibus contrarijs, easdem reconcilians, respondet duabus conclusionibus, quæ hac distinctione clarescunt. Actus charitatis bifariam consideratur Vno modo, vt est quidam singularis actus peculiaris virtutis amandi, sicuti est alius actus sperandi atque alius credendi, nempe cuius contrarium est formaliter odisse. Et iuxta hunc modum statuitur prior conclusio. Actus charitatis cadit sub singulari præcepto, nē

pe sub hoc, Diliges Dominum Deum tuum, & proximum sicut teipsum. Altera vero ratione consideratur, nō vt est singularis obiecti, sed vt est vniuersalis conditio & modus omnium virtutum. Paulo. n. ante explicuimus, Non habere deos alienos, Non peierare, Sabbatha sanctificare, nil aliud esse, quam Deum diligere, sicuti honorare parentes, non furari, non occidere &c. nihil aliud quam diligere proximum, non quidem formaliter, vt aiunt, sed materialiter. Exemplum est in virtute iustitiæ, nam alia est singularis commutatiua, atque alia generalis, quæ est modus vniuersalis obedientiæ, omni virtute communis, ac proinde dicitur legalis, quoniam per omnem virtutem obediunt legi De hac ergo charitatis ratione statuitur posterior conclusio. Modus talis charitatis non cadit sub præcepto, quod est dicere, In hoc præcepto, Honora patrem & matrem, nō includitur vt sint parentes ex Dei charitate honorandi, sed quod habeatur eis exterior reuerentia. Quare licet eam præstes in peccatis mortali, non ideo sis præcepti transgressor. Probatur conclusio, Charitas Dei ideo est generalis modus omnium virtutum, quod est finis ad quem lex diuina ordinat, iuxta illud supra citatum. 1. ad Timot. 5. Finis præcepti, charitas. Et ad Roma. 15. Plenitudo legis est dilectio, finē autem iam definitum est non cadere sub præcepta legis, sed actiones, quibus illuc tenditur. quare bene ait S. Tho. intentionē finis esse modum formalem superioris ordinis. Quod est dicere, non includi in præceptorum substantia. Et hoc pacto conciliat dictas opiniones, nempe vt quæ affirmat modum charitatis cadere sub præcepto, intelligenda sit de singulari dilectionis præcepta, negans vero, intei pretanda sit de alijs. At vero quoniam ista quaestione plurimis scæret ambiguitatibus, accuratorem postular, ac perinde paulo ampliorem disputationem. Et quo faciliore prius expediamus præter opiniones duas, quas hic D. Thom. recitat, existit tertia, quæ in istarum concordiam pertrahi non valet. Sunt enim qui secundam conclusionem S. Tho. aduersentur dicentes singula præcepta Decalogi atque omnia diuina includere modum charitatis. Itaque legis officia nisi in gratia fiant, non solum non sunt meritoria, verū sunt peccata, vt pote

Secūda conclusio.

Rō conclusio.

Paulus.

S. Tho.

SOTO
de iure
legibus
DII
13

Ad 10
tū arg.

Sensus
qōnis, p
positæ.

S. Tho.
arg. pot
tis affir
matur

D. Tho.
Distin
ctio.

Prima
conclu.

potest eorundem preceptorum transgressio-
nes. Hæc inquam opinio nõ modo est Lu-
theranorum, vt lib. 3. de natura & gratia,
adnotauimus, & infra hic lib. 8. repetitum
sumus, verum & fuit olim opinio docto-
ris alias celebris Dionisij Cisterciensis in suo
2. Sententiarum, dist. 17. Is namq; halluci-
natus ex fallaci illa consequentia est: Quib-
uscunq; nos Deus præceptionibus suis
intendit ad sui ipsius amorem pertrahere,
ergo ex eodem amore tenemur cuncta
perficere. Et adducit pro se illud Petri A-
postoli, Omnia opera vestra in charitate
fiant, atq; aliud Beati. Omne quod præcipi-
tur, in sola charitate solidatur, atq; Augu-
stini. Hæc autem opinio non solum fal-
sa, verum & errori quam proxima est, Tri-
dent. Synodo, canon. 7. aduersus Lutheranos
damnato, nempe, cuncta opera, quæ ex
tra gratiam Dei sunt, esse peccata. Contra
quem nos errorem lib. de nat. & grat. c. 19.
& quatuor subsequen-ibus depugnauimus.
Nam vt illa mittamus opera quæ ex subie-
cto & circumstantijs sunt mala, cetera aut
sunt præcepta, aut consilia, aut indifferen-
tia, puta comedere & ambulare, quæ bene
maleque fieri possunt. Si ergo præceptorum
obsequia cuncta extra gratiam peccata sint,
illa quoq; erunt peccata quæ sub consilio
militant. Nam si præcepta Deus nos obli-
gat ex charitate implere, videtur id pari-
ter & de concilijs iussisse atque adeo de a-
liis naturalibus operibus, quæ iure nobis
ad vitam viuendam licent. Nam oia sunt
a Deo veluti a nature parente instituta.
Atque adeo omnia opera, quæ in peccato
sunt, peccata essent. Deinde arguitur, si v-
niuersa mandatorum officia tenemur ex
charitate exhibere, vel hoc esset ob eõem
illorum obligationem, vel ob singularem
charitatis præceptionem. Non quidem ob
generalem omnium, nam per illa non im-
perantur nobis, aut prohibentur nisi ope-
ra, vt paternus honor, & ab iniurijs absti-
nere quibus amicitia violatur. Quod si in
honore parentum charitas aliqua inclu-
datur, certè illa satis erit, quæ naturaliter
inter homines inuitur. Singulare autẽ cha-
ritatis Dei mandatum, cum affirmatiuum
sit, non obligat (vt aiunt) pro semper sed
certis opportunisq; temporibus. Extra quæ
ideo tempora non est cur obligemur cete-
ra ex charitate prestare. Insuper arguitur.
Si illud singulare præceptum in cunctis a-

liis esse obseruatum necessarium, sequere-
tur, quod cuiusque transgressio duplica-
tum esset delictum scilicet & contra pec-
ciliare obiectum, vt ubi gratia furari, & con-
tra diuinam charitatem. Præterea, sequere-
tur quod vbis in materia cuiuscun-
que præcepti incidere, tenemur cõ-
scientiam discutere, vt in Dei gratiam re-
cipere. Quin age, sequeretur insuper
quod nemo ad sacramentum confessionis
digne accedere posset, nisi qui gratia iam
potiretur. Nam illud etiam confessionis
præceptum deberemus implere in gra-
tia. Immo neque ad baptismum posset
digne accedere adultus, nisi iam factus
membrum Christi. Quare neuiquam sa-
cramenta possent primam conferre gra-
tiam. At non opus est pluribus contra hu-
iusmodi opinionem dimicare, quippe cõ-
tra quam loco citato de natura & gratia,
plurima coniecimus. Sed concludamus
cum Theologis distinguentes bifariam
posse Dei præcepto satisfieri. Vno modo,
quantum ad substantiam operis, quod est
sic ipsum implere, vt transgressionis pec-
catum aut omissionis caueatur, altero ve-
ro modo quantum ad intentionem præ-
cipientis, id est cum finem & metam atin-
gendo, quo præcipientis intentio dirigi-
tur, quæ est vita eterna. Illud namque nos
Deus per suas leges perducere proposuit,
secundum illud, Si vis ad vitam ingredi,
serua mandata. Vnde vt legi priori modo
satisfaciamus, non est necessitas chari-
tas, sed vt eam posteriori ratione implea-
mus. Quo fit, vt ad illum priorem im-
plendi modum nulla sit opus relatione o-
peris in Deum per specialem eius succur-
sum, ceu in finem supernaturalem, quod
Gregorij Aeminiensis in 1. Senten. dist.
26. & sequentibus placitum fuit, sed satis
est in ipsum referri tanquam in finem na-
turalem, in quem sane quodecunq; per
opus, quod nulla praua circumstantia vi-
tiatur, naturam habet relationem. Deu-
nanq; nature conditor ad se cuncta dũ e-
didit, retulit. Quocirca eiusmodi manẽ
impletio naturali Dei influxu fieri po-
iuxta illud Pauli ad Rom. 2. Gentes, quæ le-
ges non habent, naturaliter quæ legis sunt,
faciunt. Tamen si tota lex absq; speciali gra-
tiæ subsidio impleri nequeat, vt longo
tempore absq; peccato viuamus. Hæc autem li-
2. de nat. & grat. cap. 20. satis discussimus.
De

Diony-
Cisterci-
cien.
Ratio
Dion.

Aust. li.
de natu-
& gra.

primario
in Dio-
nyf.

Secunda
ratio.

Terti-
ratio.

Quarta
ratio.

Distin-
ctio.

Grego-
rius Aem-
inensis.

Paulus.

De prior autem conclusione S. Thom. nempe de singulari præcepto charitatis acriora sunt dubia. scilicet: tam de eius necessitate quam de eius materia & modo. Dicitur enim finem legis non cadere sub præcepto cum ergo charitas & Dei amicitia, finis sit diuina legis, non oportebat singulare de illa præceptum institui. Est enim brauium quod per aliorum præceptorum obseruantiam obinetur. Mox arguitur. Charitas est donum supra naturale Dei præceptum ergo illius, allequende nequit a nobis naturali facultate impleri, quia neque ipsam ualemus naturaliter assequi. Cum ergo fidelis Deus nihil nobis inpossibile præcipiat, nõ debuit nobis tale mandatum iniungere, atque ideo minime, quod cum nemo sciat an odio vel amore dignus sit, nullus posset certior fieri an illud impleuerit. Quare neque aliud posset conscientiam de hac suam pacare. Præterea, cum sit affirmatiuum, dignoscenda tempora resstant, quibus obligat, hæc aut non sunt deprehensu facilia. Nam si dixeris satis esse semel in vita, idque in articulo mortis implere, profecto lóge a natura eiusdem præcepti aberras. Cũ enim præceptum hoc cæterorum omnium sit præambulum, & ut ait Paulus (nam finis præcepti charitas) ridiculum esset dicere, quod liceat transigere totam uiam æquam nos obliget. Præterea, si ab humanis exemplum petamus, miles dum nomẽ suũ in militiam dat, tunc se in amicitiam principis addicit, præceptum ergo, si ullum est charitatis, ab initio statim uita obligat. Quod si dicas statim elucere rationis lumine obligare, certe hoc non est omnibus, sed paucissimis nomum. Immo neque ullus unquam huiusmodi omissione sacerdoti cõfessus est. Ad hæc S. Th. loco presentis alia tempora huic præcepto assignat, ut pote qui in fine articuli docet transgressionem eiusdem præcepti contingere posse, ubi alia uolatur. Quid si cum Scoto in 3. dist. 27. respondeas tẽpora eius præcepti esse omnes dies festos, sane quibus homo tenetur se Deo commendare & gratias agere, in contrarium est argumentum, quod hoc non exprimitur in præcepto sanctificandi festũ, quippe quo duntaxat iubemur a feruili opere cessare. Et quamuis finis eius sit vacare Deo tamen finem iam dictum est non cadere sub præcepto, quod in talem ordinatur finem, de qua re questione sequenti, ait latius.

In summa, hoc in presentia desideratur, quidnam tali præcepto nobis iubeatur, ut uide licet interna sola dilectio, an uero externum et opus? Responsio horum argumentorum à postremo aut aspicienda est. Præceptum inquam dilectioni non præcise ad internum affectum obligat, sed certe ad extremum opus affectus enim bonus propter bonum opus est. Obligar enim primũ omnium charitatis lex, si D. Tho. fidem tribuas ut dum quis primum rationis lineam ingreditur, se & sua in Deum referat. Et certe nõ absq. rone hoc afflruit. Nam cunct ad hoc nos Deus creatos duxerit, ratioque naturalis cum nobis, unam fuisse omnium primam causam ostendat, quam maxime rationi consentaneum, ut tunc homo ipsius amore a malo recedere debeat proponeretur. agere bonum, hoc enim est Deum protunc super omnia diligere. Quare presente tunc eius speciali auxilio fidem homo & gratiam reciperet, qua ab originali mandaretur. Quidquid autem de hoc sit, arbitror, ut cum homo rationis compos baptismo intingitur, uitam in Deum suam referre debeat, sicuti enim tunc præcepto fidei tenetur credere ita & que credit sperare, & a quo illa sperat, diligere, ut libro. 2. de nat. & grat. ca. 12. & subsequenti monstrauimus inlar illius, qui in militiam nomen suum dat principis. Ac subinde crediderim, quod qui tunc non se ad gratiam disponeret, peculiariter contra charitatem delinqueret uelut contra fidem si non crederet. Neque in his tantummodo casibus, uerum fortes quoties opus aliquod egregium inceptamus uel causa subeundi martirii nobis offertur, uel illustre aliquod beneficium a Deo suscipimus, ut dum nos a presentissimo mortis periculo eripuit, non esse temerarium afferuerat, sed certe prudentia. ut eodem quoque præcepto teneamur Deum diligere, etiam quantum ad modum, hoc est præparare nos quantum in nobis est ad incurdam cum Deo gratiam. Hoc tamen hic aduortato opus est, quod ut reliqua, sic & singulare quoque præceptum charitatis potest quantum ad substantiam operis impleri absque eius modo. Exempli gratia, Arbitror præceptum hoc hominem perstringere, ut quoties nomen Dei blasphemari uiderit,

Ad pro-
fitemur
argum.
Opinio.
S. Tho.
Ratio.
S. Tho.

Scoto
de iure
legibus
dist.
13

dist. 2

Quæ-
stio
dile-
ctionis
Dei
Docu-
men-
u.

Terti-
ratio.

Quarta
ratio.

Secunda
ratio.
Tertia
ratio.

Distin-
ctio.

Paulus.

Confir-
matio
prima.

Solutio
Refuta-
tio.

Confir-
matio
secunda.

Scotus.

Paulus.

viderit, eiusque honorem pessundari ac la-
 cerari, a parte ipsius fieri, eiusque tuetur in ac-
 cessu maiestatem. Quo tamen articulo
 non subinde ei ediderim teneri uotam cri-
 minum penitere, ut Dei sibi amicitiam co-
 alier. Quare neque hoc praeceptum uni-
 uersum obligat ad suum ipsius modum,
 sed quando occurrit articulus interne dili-
 gendi, nam in hoc commemo: ato casu so-
 lum est necessitas exterioris protectionis.
 Et per haec soluta restant penultimum vlti-
 mumque argumenta. Ad primum autem
 respondet S. Thom. 1.2. q. 44. quod etsi cha-
 ritas finis sit aliorum praeceptorum, atque
 adeo non cadat sub ipsorum vinculo, nihilo-
 minus deest singulare eius praeceptum
 cunctis alijs praemittitur tanquam eorum prae-
 ambulum. Et ideo illud, sicut neque alie-
 rum dilectionis proximi, non est in De-
 calogum includi, sed extra in radice praefi-
 xum, in quod reducuntur praecepta pri-
 mae tabulae sicuti in alterum, praecepta se-
 cundae. Ad secundum autem facile responde-
 tur, per illud Aristoteli cu axioma. Quae per
 amicos facimus, per nos ipsos facere videmur.
 Nam quamuis per nos ipsos praeceptum
 & modum charitatis nequeamus im-
 plere, tamen Deus paratissimus est, nisi per
 nos fuerit, opem nobis ad id perficien-
 dum ferre. Verum tamen minime praeter-
 eunda est vltima clausula S. Tho. in respo-
 sione quaestiois. Ait enim quod qui paren-
 tes ex Dei charitate non honorat, non est
 transgressor praeccepti de honorandis pa-
 rentibus, licet sit transgressor praeccepti,
 quod est de actu charitatis, propter quam
 transgressionem meretur poenam. Ex his
 enim verbis nonnulli ex nostris hanc infer-
 runt mentem S. Tho. quod vbicunque oc-
 currit materia aliorum praeceptorum, con-
 currit pariter charitatis mandatum, contra
 quod subinde peccatur, si caetera non im-
 pleantur ex charitate. Intellectus autem
 iste contrarius est D. Thom. quippe qui de
 finiens modum charitatis non includit in
 alijs praeceptis, docet neq. semper cum eis
 concurrere, sed cum sit affirmatiuum, habe-
 re sua definita tempora, ut in solutione se-
 cundi euidentius edocet. Mens ergo eius
 est, quod si illo tempore, quo praeceptum cha-
 ritatis, eiusq. modis obligat, concurrere ac-
 cidat aliorum quodlibet, tunc illud aliud
 implendum sit ex charitate, non propter il-
 lius obligationem, sed propter huius vin-

culum. Superest autem, ut argumentum in
 capite quaestiois obiectorum, responsa su-
 biciamus. Respondetur ergo ad primum,
 quod cum vnum praeceptorum sit ipsum
 charitatis, & modi eius, quicunq. vnuer-
 sa seruat, est in gratia. Sed arg. is contra. Stat
 homini existenti in peccato, nunquam asser-
 ri tempus praeccepti dilectionis, tunc ergo
 cuncta ille poterit seruare quantum ad lu-
 stantiam operis, & tamen non ingredietur
 vitam. Propter hoc argumentum sunt qui
 affirmant existenti in peccato praeceptum
 esse couerti in Deum, quod quia peccator
 non implet, non ingredietur vitam. At tamen
 licet hoc problema sit, nunquam mihi ta-
 men peruersum est pluribus praecceptis ob-
 id praecise hominem teneri & lapsus est, qua
 obligatur, dum exigit in gratia. Sed est ei
 necessarium conuerti necessitate finis, si
 vult hominem vitam aeternam. Quidquid
 autem de hac reteneas, argumentum praesens
 non vincit. Respondetur ergo, quod
 verbum Christi intelligitur de illo, qui est
 in gratia. Ille enim si seruat cuncta manda-
 ta, talis erit. Qui autem per vnus trans-
 gressionem a graua decidit, illa non serua-
 uit mandata. Et ideo non satis habet deinde
 seruare caetera quousque violari poeni-
 teat. Ad tertium responde ut, quod hoc
 quod est omnia in Deum referre, ad praec-
 ceptum peculiare charitatis pertinent. Ob-
 idque quoties tempus eiusdem praeccepti oc-
 currit, tenemur cuncta, quae tunc facimus,
 in Deum tanquam in finem supernatura-
 lem referre. Quare illos temporis articulo,
 qui parentibus extra charitatem obsequer-
 tur, licet non cesset violator quarti praec-
 cepti, esset tamen transgressor praeccepti cha-
 ritatis. Subdit autem D. Thom. quod cum
 haec sint duo praeccepta affirmatiua non ob-
 ligantia ad semper, possunt pro diuersis tem-
 poribus obligare, & ita potest contingere,
 quod aliquis implens praecceptum dilectionis
 non tunc transgredietur praecceptum
 modi charitatis. Vbi plenissime dilucidat,
 quod super proximis verbis in caetera quaes-
 tionis nuperrime adnotauimus. Tunc ergo
 secundum ipsum non est peccatum non referre
 illud opus in gloriam Dei tanquam super-
 naturalis finis. Igitur verbum Pauli duplici-
 ter exhibere potest sensum, videlicet, & praec-
 cepti & concilij. Si sit praecceptum, non obli-
 gat pro se, si autem concilium, sensus est, ut
 procuremus nos in Dei gratia per imple-
 tionem

Casus al-
ter quo
idem praec-
ceptum
obligat.

Ad pri-
mum arg.

Ad secun-
dum arg.

S. Tho.

Ad pri-
mum arg.
pripa-
le.

Obie-
ctio.

Solutio.

Ad ter-
tium arg.

S. Tho.

